

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Aan de voorzitter van de vaste commissie voor
Binnenlandse Zaken

Postbus 20018
2500 EA Den Haag

i.a.a. de vaste commissie voor Defensie

Commissie voor de Inlichtingen- en
Veiligheidsdiensten
M. J. van der Leeden
Binnenhof 1a
2513 AA Den Haag
T 070 318 2311

datum 10 december 2015

betreft Uitkomsten onderzoek versterking functioneren Commissie voor de Inlichtingen-
en Veiligheidsdiensten

Geachte mevrouw Dijkstra,

De Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CIVD) heeft - mede naar aanleiding van het verschijnen van het rapport 'Evaluatie Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002' (rapport Dessens) - in 2014 besloten tot een onderzoek naar de wijze waarop zij haar functioneren en daarmee de parlementaire controle op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten verder kan versterken.

Het onderzoek gaat in op uiteenlopende aspecten van parlementaire controle, zoals informatievoorziening aan de CIVD, toezicht op de doelmatigheid, parlementaire instrumenten, overleg en afstemming met de Commissie voor Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) en de Algemene Rekenkamer, samenstelling van de CIVD, het vraagstuk van (de)rubricering, introductie nieuwe leden van de CIVD en ambtelijke ondersteuning van de CIVD.

Het onderzoek 'Naar een sterker functionerende CIVD' is inmiddels afgerond en besproken met de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, van Defensie en van Veiligheid en Justitie, alsmede met de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) en de Algemene Rekenkamer.

Rol en taak van de CIVD

De taak van de CIVD is het controleren van de operationele taakuitvoering van de AIVD en de MIVD. Dit volgt impliciet uit artikel 8 van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 (de Wiv 2002). Volgens het derde lid van dit artikel worden in het openbare jaarverslag van de beide diensten immers geen gegevens opgenomen over de door de dienst aangewende middelen in concrete aangelegenheden, de door de dienst aangewende geheime bronnen en het actuele kennisniveau van de dienst. Maar ingevolge het vierde lid kunnen de betrokken ministers deze gegevens vertrouwelijk meedelen aan een of beide Kamers der Staten-Generaal. In de praktijk is dat voor de Tweede Kamer de CIVD.

datum 10 december 2015
betreft Uitkomsten onderzoek Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Alvorens ik u informeer over de uitkomsten van het CIVD-onderzoek breng ik de twee uitgangspunten onder uw aandacht die (nog steeds) van essentieel belang zijn voor het functioneren van de CIVD in het bijzonder en de parlementaire controle op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten in het algemeen.

Uitgangspunt dient te zijn dat het kabinet de informatie over de AIVD en de MIVD zoveel mogelijk als openbare stukken aan de Kamer aanbiedt. Deze stukken worden dan behandeld in respectievelijk de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken, de vaste commissie voor Defensie en (mogelijk) de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie. De CIVD komt pas in beeld als het belang van de staat zich verzet tegen openbaarheid.

Een ander uitgangspunt is dat de CIVD in beginsel geen vertrouwelijke stukken in behandeling neemt die betrekking hebben op andere onderwerpen dan op de uitvoering van de operationele taak van de AIVD en de MIVD. Dergelijke stukken zal de CIVD terugsturen naar het kabinet met het verzoek deze vertrouwelijk naar de desbetreffende vaste Kamercommissie(s) te zenden.

Belangrijkste uitkomsten van het CIVD-onderzoek

Met betrekking tot de samenstelling en ondersteuning van de CIVD is besloten om de huidige samenstelling van de CIVD, met de fractievoorzitters als leden, te handhaven. Hiervoor worden de volgende argumenten aangedragen:

- Zaken die raken aan het functioneren van de inlichtingendiensten hebben betrekking op de nationale veiligheid. Een dergelijk belangrijk onderwerp rechtvaardigt dat de fractievoorzitters zich persoonlijk bezig houden met deze materie.
- Door het lidmaatschap van fractievoorzitters wordt bewerkstelligd dat de CIVD een substantieel politiek gewicht kent. Dit is van belang aangezien deze parlementaire controle zich in de beslotenheid afspeelt en het in deze setting van belang is dat de betrokken minister zich ervan bewust is dat ook dan rekening dient te worden gehouden met de Kamer.
- Indien fractiespecialisten zitting zouden nemen in de CIVD zou dit mogelijk afbreuk kunnen doen aan de kwaliteit van het debat in de vaste Kamercommissies. De fractiespecialisten kunnen immers dan niet meer in vrijheid debatteren aangezien zij zich er telkens bewust van moeten zijn dat zij informatie uit de CIVD niet mogen gebruiken in een openbaar debat.

Verder heeft de CIVD besloten dat de introductie voor nieuwe CIVD-leden verder wordt geprofessionaliseerd door het samenstellen van een introductiepakket. Dit bestaat enerzijds uit een door de griffier samen te stellen schriftelijk pakket, anderzijds uit een werkbezoek aan de AIVD en de MIVD, en mogelijke kennismakingsgesprekken met de CTIVD en de Algemene Rekenkamer.

Met betrekking tot de criteria voor lidmaatschap van de CIVD is besloten dat er in principe geen drempels worden opgeworpen voor door bij de verkiezingen ontstane fracties. Dat betekent dat vooralsnog wordt vastgehouden aan de huidige situatie,

datum 10 december 2015
betreft Uitkomsten onderzoek Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

namelijk dat de fractievoorzitters van de fracties die na de verkiezingen in de Kamer komen door de Kamervoorzitter worden benoemd als lid van de CIVD. Na verkiezingen kan dit door de Kamer of door de regering opnieuw aan de orde gesteld worden indien de staatsveiligheid in geding is.

De CIVD is van mening dat de ambtelijke staf van de CIVD dient te worden uitgebreid door de werkzaamheden van de griffier uit te breiden en een (1,0 fte) adviseur aan te stellen. De wens tot uitbreiding van de ambtelijke staf zal ter goedkeuring worden voorgelegd aan het Presidium.

Tenslotte heeft de CIVD ter versteviging van haar parlementaire controletaak besloten de wisselwerking tussen de CIVD en de CTIVD - zowel naar aanleiding van specifieke toezichtrapporten van de CTIVD als meer in het algemeen - en de Algemene Rekenkamer verder te versterken.

Met betrekking tot de informatievoorziening aan de CIVD is besloten in het vervolg te werken met een verder gestructureerde inhoudelijke jaarplanning, volgens de lijn van twee à drie keer per jaar een vergadering over strategische documenten, enkele keren een thematische bijeenkomst en maandelijks een vergadering over de actualiteiten. Ten behoeve van strategische bijeenkomsten worden grote beleidsstukken - zoals jaarverslagen, jaarplannen, geïntegreerde aanwijzing, begroting, financiële verantwoording, voortgangsrapportage - aangeleverd. Ten behoeve van thematische bijeenkomsten worden afhankelijk van welk thema er wordt gekozen bepaald welke informatie en in welke vorm deze wordt aangeleverd. En ten behoeve van de maandelijks actualiteitenbijeenkomsten worden notities aangeleverd over de volle breedte van het werk van de diensten met daarin de meest actuele stand van zaken en ontwikkelingen.

Met betrekking tot het vraagstuk van geheimhouding en openbaarheid is besloten dat de betrokken ministers zich zullen inspannen voor een duidelijk en zo fijnmazig mogelijk onderscheid tussen openbare en geheime informatie, en een duidelijke onderbouwing waarom bepaalde informatie geheim is. Verder is besloten dat staatsgeheime informatie met betrekking tot de inlichtingen- en veiligheidsdiensten uitsluitend zal worden gedeeld met de CIVD en niet met andere Kamercommissies. Dit laat onverlet dat in het vervolg scherp en kritisch zal worden bekeken of informatie terecht als staatsgeheim is geclassificeerd en zo ja, zal worden gezien of een andere Kamercommissie over het betreffende onderwerp vertrouwelijk kan worden geïnformeerd.

Ten aanzien van de mate waarin de CIVD meer openheid wil bieden over de onderwerpen waarover zij is geïnformeerd en wat dit betekent voor de manier waarop de fractievoorzitters daarmee binnen hun fractie kunnen omgaan, is besloten dat het in principe achteraf niet geheim is dat er is vergaderd en op welke dag. De overige informatie over vergaderingen en agenda's blijft onder de geheimhouding vallen.

datum 10 december 2015
betreft Uitkomsten onderzoek Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Jaarlijks zal de CIVD – zoals nu al gebruikelijk is – in het openbaar verslag uitbrengen van haar werkzaamheden.

Ongeveer tegelijkertijd met het onderzoek naar de versterking van het functioneren van de CIVD is de werkgroep Parlementaire controle op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (werkgroep Dijkhoff) van start gegaan. Hoewel de werkgroep haar focus met name legt op het functioneren van het totale parlementaire controlestelsel, dus ook naar het functioneren van de betrokken openbare commissies, voor zover het betreft de structuur en samenstelling, kennen beide onderzoeken veel raakvlakken en zijn ze op een aantal punten overlappend. Derhalve zijn de uitkomsten van het CIVD-onderzoek een aantal keer besproken met de leden van de werkgroep.

De werkgroep heeft met het verschijnen van de uitkomsten van het CIVD-onderzoek - waarin wordt gekozen voor een verdere aanscherping en niet voor een structurele wijziging van de wijze waarop de parlementaire controle op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten is vormgegeven - in overleg met de voorzitter van de CIVD besloten de commissies voor Binnenlandse Zaken en Defensie voor te stellen en toe te lichten, haar werkzaamheden te beëindigen en in de commissies voor Binnenlandse Zaken en Defensie te bezien op welke wijze de uitkomsten van het CIVD-onderzoek zullen worden behandeld.

Ondergetekende is, als voorzitter van de CIVD, gaarne bereid de uitkomsten van het onderzoek met uw commissie te bespreken en nader toe te lichten.

Hoogachtend,

H. Zijlstra,
Voorzitter van de Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten